

ЧУКАНОВА СВІТЛАНА
Американська бібліотека НаУКМА

Бібліотечна освіта в США та в
Україні

Актуальність

Новий професійний статус бібліотечних працівників вимагає нової професійної підготовки

Мета дослідження

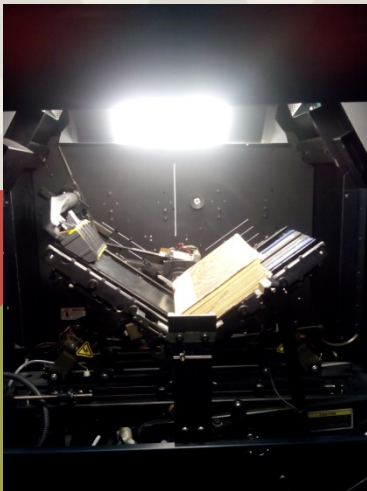
Виявити у процесі дослідження організаційно-методичні засади професійної підготовки фахівців із бібліотекознавства та інформології у системі вищої освіти США задля модернізації професійної підготовки фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи в Україні.

Базові поняття дослідження:

- «професійна підготовка»,
- «бібліотекознавство та інформологія»,
- «фахівець із бібліотекознавства та інформології».

«Бібліотекознавство та інформологія» - інтегрована навчальна та наукова дисципліна, що вивчає інформацію та інформаційні процеси у всіх їхніх проявах та зв'язках із іншими дисциплінами, а також займається вивченням специфіки функціонування бібліотеки у системі соціальних комунікацій у сучасному інформаційному суспільстві.

«Фахівець із бібліотекознавства та інформології» - фахівець, що у своїй роботі застосовує інформаційно-комунікаційні технології, володіє педагогічними знаннями, має високий рівень інформаційної та технологічної компетентності, здатен здійснювати якісний інформаційний пошук, вміє правильно упорядковувати, ідентифікувати, аналізувати, зберігати та розповсюджувати інформаційні ресурси.

Чинники, що впливали на розвиток професійної підготовки інформаційно-бібліотечних фахівців:

- виникнення концепції освіти упродовж життя,
- зріст чисельності публічних бібліотек,
- прикладний підхід до бібліотекознавства.

Фактори, що детермінували зміни у структурі та змісті професійної підготовки фахівців із бібліотекознавства та інформології:

- підвищення вимог суспільства до професійних компетентностей бібліотечних фахівців,
- поява елементів дослідження у бібліотекознавстві у ХХ столітті.

**Сучасна професійна підготовка бібліотекарів у США
– результат постійної уваги держави та бібліотечних
професійних організацій до розвитку бібліотечної
справи.**

Основні напрями досліджень професійної підготовки фахівців із бібліотекознавства та інформології у США :

- етика бібліотечного працівника,
- захист персональних даних користувачів,
- вплив інформаційно-комунікаційних технологій на освіту,
- інформаційна грамотність користувачів бібліотек,
- застосування новітніх пошукових механізмів для задоволення інформаційних потреб користувачів бібліотек,
- домінування інформології над бібліотекознавством.

Спільні риси, які притаманні інтегрованій дисципліні «бібліотекознавство та інформологія»:

- аналіз та селекція інформації в усіх її проявах;
- опис та класифікація даних та метаданих;
- належне збереження інформаційних ресурсів;
- належне відтворення інформації;
- розповсюдження матеріалів;
- прогнозування розвитку інформаційної галузі.

Професійна підготовка фахівців інформаційно-бібліотечної галузі здійснюється у 59 акредитованих Американською бібліотечною асоціацією установах: бібліотечних школах при коледжах із чотирирічним терміном навчання та університетах.

СТРУКТУРА	Початкова освіта	Середня освіта	Вища освіта		
ОСВІТНІ ПРОГРАМИ	Магістерські	Докторські	Пост докторські	Програми з підвищення кваліфікації	Сертифікатні програми
ТИПИ УСТАНОВ	*Професійно-технічні установи, (для помічників бібліотекаря)	*Коледжі із дворічним терміном навчання (для помічників бібліотекаря)	Коледжі із чотирирічним терміном навчання	Університети	Професійні школи
СТУПЕНІ	Магістр мистецтв (MA)	Магістр наук (MS)	Доктор філософії (PhD),	Доктор бібліотекознавства та інформології (D.L.S).	
ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	Лекції (lectures),	Семінари (seminars),	Практичні семінари (workshops).		

Професійна підготовка фахівців із бібліотекознавства та інформології у США

- відповідає вимогам інформаційно-бібліотечної галузі,
- впливає на якість надання інформаційних послуг населенню та сприяє формуванню професійної мобільності випускників програм,
- сприяє розвитку кар'єри, формуванню здатності здійснювати адміністрування та менеджмент бібліотеки або окремих її підрозділів,
- сприяє творчості у підходах до розроблення та запровадження нових послуг для користувачів.

Сучасні тенденції професійної підготовки фахівців із бібліотекознавства та інформології у США:

- ефективне використання інформаційно-комунікаційних технологій у бібліотекознавстві;
- інтеграція бібліотекознавчих та педагогічних студій;
- забезпечення умов вільного доступу до інформаційних ресурсів;
- посилення уваги до інформаційної безпеки та захисту персональних даних;
- орієнтація на користувача – читачецентризм.

Критерії порівняння професійної підготовки майбутніх фахівців бібліотечної справи в Україні та США :

- нормативна база розвитку вищої освіти і професійної підготовки таких фахівців;
- структура професійної підготовки фахівців із бібліотекознавства та інформології за рівнями вищої освіти;
- зміст професійної підготовки, що відображає зв'язок бібліотекознавства із науками: інформаційними – у США, історичними (гуманітарними) – в Україні;
- сертифікація програм, зокрема принципи, за якими здійснюється акредитація навчальних програм із бібліотекознавства та інформології.

Спільне та відмінне у професійній підготовці фахівців інформаційно-бібліотечної галузі в Україні та США

до спільного віднесено:

- обов'язкову наявність наукового компоненту на магістерському рівні,
- розподіл предметів на обов'язкові та вибіркові.

до відмінного віднесено:

- відсутність бакалаврських програм з бібліотекознавства та інформології в США,
- брак бібліотечних шкіл як автономних вищих навчальних закладів в Україні,
- відсутність акредитаційної функції в Українській бібліотечній асоціації.

Перспективні напрями використання досвіду США в Україні:

- розширення і збагачення змісту освітніх програм шляхом запровадження інтегрованої дисципліни «Бібліотекознавство та інформологія»,
- включення тематичних модулів інформологічного характеру;
- використання варіативних (комплексних) форм організації освітнього процесу (поєднання семінарів та лекцій із лабораторними роботами в комп'ютерних класах), що сприятиме кращому засвоєнню тематичних модулів та дисциплін інформологічного характеру.

Рекомендації щодо модернізації бібліотечнознавчих навчальних планів ОР «Бакалавр» у ВНЗ України (узагальнення щодо основних та вибіркових курсів)

Назва дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС	Теоретична частина	Практична частина	Варіативна частина	Проміжний контроль	Підсумковий контроль
Інформаційно – пошукова поведінка (1 курс)	3 – 4	15%	70% (у тому числі 30% - сам. робота)	15%	Лабораторні та контрольні роботи	Семестровий іспит, котрий повинен складатись із двох частин: теоретичної – усної, та практичної – виконання завдання у комп'ютерному класі.
Інформаційна архітектура (2 курс)	3	35%	65% (в тому числі 30% самостійної роботи)	-	Виконання практичних, самостійних та модульних контрольних робіт	Диференційований залік, котрий включає в себе відповіді на теоретичні запитання, а також виконання практичного завдання у комп'ютерному класі.
Інформаційне структурування із використанням XML (3 курс)	3	-	-	100% (сам. робота – 40%)	Поетапний навчальний контроль шляхом виконання практичних та лабораторних робіт	Семестровий диференційований залік, котрий передбачає виконання студентом індивідуального завдання у комп'ютерній лабораторії
Адміністрування комп'ютерних мереж (3 курс)	3	-	-	100% (з яких - 35-45 % сам. робота)	Лабораторні роботи	Семестровий залік
Дизайн метаданих (4 курс).	3	-	-	100% (з яких - 35-45 % сам. робота)	Лабораторні роботи	Семестровий залік

Вибіркові курси: «Взаємодія штучного інтелекту та людини» - аналог Human - computer interaction; «Принципи роботи довідкової служби в режимі он-лайн».

Рекомендації щодо модернізації бібліотекознавчих навчальних планів на рівні «Магістр» у ВНЗ України (узагальнення щодо основних та вибіркових курсів)

Освітній рівень «Магістр»						
Назва дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС	Теоретична частина	Практична частина	Варіативна частина	Проміжний контроль	Підсумковий контроль
Бібліометрія та наукометрія	4	45%	55% (з яких – 25 % сам. робота)	-	Письмові та усні опитування, виконання контрольних робіт	Усний семестровий іспит із 1 практичним завданням
Використання автоматизованих бібліотечних систем у процесі забезпечення роботи бібліотек	2-3	30%	70%	-	Лабораторні роботи	Семестровий диференційований залік
Інформаційна грамотність	2-3	50%	50%	-	Усні та письмові опитування, колоквіуми, контрольні роботи	Семестровий залік
Вибіркові курси: «Реставрація бібліотечних матеріалів»; «Оцифрування рідкісних та цінних видань»; «Інформаційний цикл у соціальному контексті».						

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

КИЇВ – ОДЕСА – 2016

CHUKANOVASO@UKMA.EDU.UA